

מטלת ביצוע באזרחות

מעון מסילה

בנושא:

תופעת הגזענות כלפי ערבים
בישראל 2019.

שם המורה המנחה: עידית אורנשטיין.

שם התלמידות:

תוכן העניינים

פרק ראשון-מבוא. (עמוד 3-4)

תקציר סיפור המסגרת.

הצגת קושי והבעיה האזרחית הנבדקת.

פרק שני-סקירת ספרות: בדיקה עיונית. (עמוד 5-9)

בדיקת הרקע לבעיה, מושגי מפתח וגורמים בעלי עניין.

ניסוח ממוקד של בעיה הנבדקת לאור ממצאי הסקירה.

פרק שלישי-איסוף נתונים מהשטח: בדיקה

מעשית. (עמוד 10-17)

תכנון מהלך איסוף נתונים מהשטח הנבדק.

הצגת הממצאים.

פרק רביעי-דיון-סיכום והסקת מסקנות. (עמוד 18-19)

פרק חמישי-הצעות לפתרון. (עמוד 20)

פרק שישי-התוצר-הדרך שנבחרה ליישום הפתרון

הממוצע. (עמוד 21)

פרק שביעי-יומן אישי תיעוד הלמידה ודפי משוב

אישיים. (עמוד 22)

רשימה ביבליוגרפית. (עמוד 23)

פרק ראשון-מבוא

בעבודה זו נעסוק בנושא: גילויי הגזענות בחברה הישראלית כלפי ערבים ישראלים, ערבים פלסטינאים החיים במדינת ישראל.

בחרתי בנושא זה מכיוון ש...

זה נושא שאני מתחברת אליו...

בגלל שחצי מהחיים שלי סבלתי מיחס גזעני רק בגלל שאבא שלי ערבי מוסלמי. אני יוצאת עם ערבים, אמא שלי יוצאת עם ערבי ובת הזוג של אחי היא ערביה. אני חווה בחיי מאז ומתמיד את היחס המשפיל/הגזעני

והקשה והלא מקבל של החברה והמשפחה המורחבת כלפי קשר מעורב.

בחרתי בנושא זה מכיוון שנושא זה מעניין אותי מאוד, מבחינתי אין דבר כזה ערבי או יהודי. כל בנאדם הוא בנאדם וצריך שיהיה בנינו שיוויון ללא הבדל של מוצא או דת. ומעצבן אותי שיש את האפליות האלה כלפי ערבים.

לסיכום: בשנת 2019 במדינת ישראל קיים קונפליקט בין יהודים לערבים, קונפליקט זה הוא בן עשרות ואף מאות שנים. 2 הצדדים סובלים מזה מאוד ולכן בחרנו לגעת בבעיה האזרחית, חברתית, פוליטית זו.

הזכויות הנפגעות: ב-2 הצדדים הן:

-הזכות לשוויון.

-הזכות לחיים ביטחון ושלמות הגוף.

-הזכות לכבוד: אי השפלה, שם טוב, אפליה פסולה.

-חופש הנישואין.

-חופש הבחירה.

והעקרונות המעורבים גם כן:

-עקרון שלטון החוק

-עקרון הפלורליזם

-עקרון הסובלנות

ולדעתנו ניתן לפתור את הבעיה ע"י:

*מחאות נגד גזענות- העלאת המודעות החברתית לנושא.

*ענישה יותר חמורה כלפי איזמים על ערבים.

*אפס סובלנות כלפי גילויי גזענות.

*חינוך לסובלנות כלפי המיעוט הערבי בחברה.

*לימוד השפה הערבית בבתי הספר.

פרק שני-סקירת ספרות:

בדיקה עיונית:

בדיקת הרקע לבעיה, מושגי מפתח:

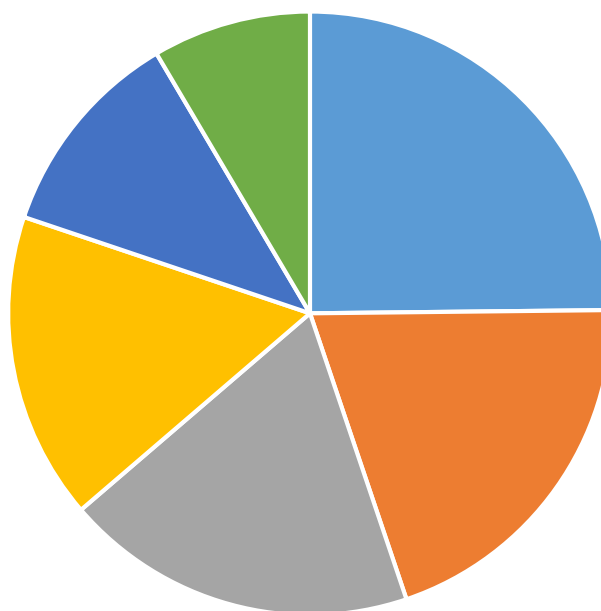
נפתח ברקע היסטורי/פוליטי של הסכסוך היהודי ערבי בישראל:

"מקורו של השסע הלאומי בתחילת ההתיישבות היהודית הציונית בארץ ישראל, בסוף המאה ה-19. אז החל המאבק על השליטה בשטחי ארץ ישראל. המאבק היה בין הרוב הערבי שישב בארץ ישראל לבין מיעוט יהודי שניסה לחזור וליישב את ארץ ישראל. במשך השנים הסלים הסכסוך בין הערבים ליהודים בארץ ישראל ואף הלך ונעשה אלים. סכסוך זה החריף עם הקמתה של מדינת ישראל והפך למאבק אלים בין מדינות. מדינות ערב לא השלימו עם הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל וניסו למנוע בכוח את הקמתה: צבאות מצרים, ירדן, סוריה, לבנון ועיראק פלשו לישראל. במהלך המלחמה ברחו וגורשו כ-700,000 ערבים שחיו בארץ ישראל בתקופת שלטון המנדט הבריטי. הם עברו להתגורר בארצות ערב ובשטחי יהודה, שומרון וחבל עזה. כך נוצרה בעיית הפליטים הפלסטינים במדינות ערב, והסכסוך היהודי-ערבי קיבל פן נוסף: סכסוך ישראלי-פלסטיני. מלחמת ששת הימים (1967), שבמהלכה כבש צה"ל את שטחי יהודה, שומרון וחבל עזה, החריפה את הבעיה הפלסטינית. נוצרה מציאות חדשה שבה מאות אלפי ערבים-פלסטינים מצאו עצמם תחת שליטה צבאית ישראלית

בניגוד לרצונם. " (מתוך: "להיות אזרחים בישראל", ע"מ 289).

הסכסוך היהודי ערבי- היה ועודנו סכסוך אלים ועקוב מדם. דבר המביא ליחסים חשדניים, זהירים ומנוכרים ומשני צידי המתרס, וזה מוביל לחינוך של ילדים, דבר זה מוביל ומשפיע מאוד ומביא אותנו עד היום לרעיונות גזעניים.

האם נתקלת במקרי גזענות כלפי האוכלוסיות הבאות:

■ ערבים ■ אתיופים ■ הומואים ולסביות ■ מזרחים ■ אשכנזים ■ לא נתקלתי

(נלקח מתוך: אתר חדשות מאקו)

קורבנות ברשת: (נלקח מתוך: אתר החדשות IGY).

המגזרים הכי שנואים לפי מ'ס תגובות הנאצה:

*ערבים- 263 אלף

*להט"ב- 76.5 אלף

*שמאלנים- 73 אלף

*חרדים- 69.7 אלף

*פליטים- 68.7 אלף

*ימנים- 28 אלף

*מזרחים- 18.5 אלף

*אתיופים- 8 אלפים

*אשכנזים- 7.9 אלפים

*רוסים- 5.1 אלפים

המשך סיפור המסגרת, כאמור:

מזמן קום מדינת ישראל סובלת אוכלוסיית ערביי ישראל ואוכלוסיית הפלסטינים תושבי יהודה ושומרון מגזענות. המחקר האקדמי מצביע על כך שהשימוש במונח "גזענות", בהשפעת השואה, היה בגדר טאבו למן קום המדינה עד שנות ה-80 של המאה ה-20, בהן צפה ועלתה בעיית הגזענות בישראל והדיון בה קיבל לגיטימציה והניע מאבק משפטי וממלכתי בה. בדצמבר 1992 הזמין ח"כ אברהם בורג, יו"ר ועדת החינוך של הכנסת, סקר הבוחן את עמדות הציבור בנושא האלימות והיחס כלפי אזרחים פלסטינים. תוצאות הסקר הצביעו על כך ש-40% מהיהודים בישראל מזדהים עם האלימות כלפי הערבים ו-60% סבורים כי השנאה לזרים והגזענות בארץ דומים לאלו שבאירופה ובארה"ב. בהתייחס לממצאי הסקר טען אברהם בורג כי "ישנו מעגל של איבה פוליטית וציבורית כלפי ערבים. איבה מובילה לפחד. פחד מוביל לשנאה, השנאה הופכת לתורת שנאה עם סטריאוטיפים; וזה קרוב מאוד לגזענות במובן המכוער שלה. אין לי ספק שהכיבוש משחית עד לכדי גזענות, ולכן עד שלא תיפתר בעיית הכיבוש יש להתריע ולבדוק מה ניתן לעשות בנושא."

בעיית הגזענות כלפי ערביי ישראל והשטחים מהווה ללא ספק תוצר נלווה לסכסוך הישראלי-פלסטיני, וניזונה מן המתחים הפוליטיים והמלחמות הכרוכות בו. בנוסף לכך קיים גם המתח שבין השאיפה לקיים ולקדם את מדינת ישראל הן כמדינת לאום, היא מדינת העם היהודי, והן כמדינה דמוקרטית, המציף שוב ושוב את שאלת מיקומו של המיעוט הערבי בחברה בישראלית. מתיחויות אלו משמשות קרקע רחבה להצדקת שנאה כלפי ערבים ונפיצותה בדמות גילויי גזענות שונים ומדי שנה מתפרסמים ונרשמים מקרים שונים של גזענות כלפי ערבים הנוגעים בכלל תחומי החיים.

ביטויי שנאה גזעניים כלפי ערבים:

"מוות לערבים" היא קריאת שנאה הנשמעת בישראל מפי יהודים כלפי ערבים. הקריאה נשמעת לעיתים במסגרת אירועים לאומניים, בתגרות בין יהודים לערבים, הפרות סדר והתפרעויות המוניות. לעיתים היא מלווה גם במעשי אלימות, כגון רגימה באבנים ותקיפה. הקריאה נפוצה במיוחד במגרשי הכדורגל ומופנית כלפי קבוצות מן המגזר הערבי, או שחקנים ערבים מקבוצות אחרות. פעמים מספר הקריאה רוססה בגרפיטי, באופן וונדליסטי, בישראל וגם ברצועת עזה בעת מבצע "עופרת יצוקה". במספר מקרים הועמדו לדין אנשים שקראו "מוות לערבים" בהקשרים שונים, לרבות כאוהדים במשחקי כדורגל או שריסו אותה על הקירות. עמדת היועצ"מ לממשלה היא כי הקריאה מהווה הסתה לגזענות ולכן היא מהווה עבירה על החוק.

השופט אדמונד לוי פסק:

הקריאה "מוות לערבים" שלמגינת הלב הפכה לחזיון נפרץ במקומותינו, ובכלל זה במשחקי כדורגל בהם דומה, לעיתים, כי הותר כל רסן מצידם של מי שמתיימרים להיות חובבי ספורט, היא ביטוי לרוח גזענית, רעה ומסוכנת, אשר יש לגנותה בכל פה ולעקרה מן השורש. יש להצר על כי צעדים ממשיים למניעתה של תופעה פסולה זו טרם ננקטו במידה המאפשרת את מיגורה. קריאת שנאה בעלת אופי דומה היא הקריאה "ערבים החוצה". קריאה זו שימשה את תנועת "כהנא חי", והשימוש בה נמנה עם הנימוקים לפסילת התנועה בבחירות לכנסת ה-13. בפס"ד העוסק בשימוש בקריאה זו נאמר: "בזכרונו הקולקטיבי של העם היהודי ושל כל בן תרבות מהדהדת, ותהדהד לעד, בקול רם ומעורר צמרמורת "JUDEEN RAUS" ובתרגומו לעברית "יהודים החוצה". דומה כי אין להכביר מילים בדבר הגזענות הנוטפת מצירוף המילים "הערבים החוצה" של עצמו, כשהוא בא בהמשך לדיוקנו של

הרב כהנא ולדברים שהשמיע בעבר לגבי פתרון "הבעיה הערבית", ב-2005 הרשיע בית המשפט המחוזי בירושלים את דוד העברי תושב כפר תפוח בהסתה לגזענות, לאחר שנמצאו באמתחתו חולצות הנושאות את הסיסמא "אין ערבים-אין פיגועים."

"תג מחיר"

פעולת "תג מחיר" הוא כינוי לפעולות בלתי חוקיות המיוחסות לפעילי ימין רדיקלי(קיצוני) ישראלי. פעולות אלו שבהן הופיע הפיתוי "תג מחיר" בגרפיטי, החלו במהלך 2008, במסגרתן מבוצעות פעולות אלימות נגד פלסטינים ורכושם (כדוגמת: יידי אבנים-פגיעה בחיים ביטחון ושלמות הגוף, פגיעה במסגדים-פגיעה בחופש דת, שריפת שדות ומטעים והשחתת רכוש-פגיעה בקניין החומרי), הצתות ופעולות הפוגעות ברכוש השייך למשטרת ישראל או צה"ל(בעיקר כלי רכב-פגיעה בעקרון שלטון החוק) ובכמה מקרים איום וגרימת נזק לפעילי שמאל ישראליים או לערבים ישראליים. פעולות אלה מבוצעות בדרך כלל בתגובה להריסת מבנים בלתי מורשים במאחזים ע"י משטרת ישראל או צה"ל, בעקבות מעצרים מנהליים וצווי הרחקה כנגד פעילי נוער הגבעות, וכן בעקבות פיגועים נגד יהודים.

לסיכום: תופעות גילויי גזענות נגד ערבים כשההופעה הקיצונית והמאוחרת ביותר של התופעה שלהם היא תופעת "תג מחיר" כמו שתיארנו למעלה פוגעת בזכויות יסוד של ערביי ישראל. זו תופעה כואבת ומסוכנת המנציחה את הקרע הלאומי שבין היהודים לערבים במדינת ישראל תופעה שמרחיקה את השלום.

המישור המעשי-איסוף נתונים מהשטח:

למדנו שישנם 3 כלי מחקר: תצפית, ראיון ושאלון.

על מנת לבדוק את הבעיה האזרחית של גילויי גזענות כלפי ערבים החלטנו לערוך שאלונים. באמצעות כלי מחקר זה אנו רוצים לבדוק את היקף הבעיה ולנסות להגיע להצעות לפתרון.

השאלון מיועד לבני נוער ומבוגרים מספר הנבדקים יהיה 20 משני המגדרים, טווח הגילאים 13-55.

השאלון שלפניך עוסק בגילויי גזענות נגד ערבים(תופעת "תג מחיר"), במסגרת לימודי אזרחות.

השאלון והמידע שיופק יאפשר לנו לחקור את הנושא וללמוד אודותיו. שאלון זה מנוסח בלשון זכר אך פונה אל שני המינים.

לתשומת ליבך השאלון הינו אנונימי.

אנו מודות לך על שיתוף הפעולה 😊.

3 לא מסכים בכלל	2 לא כל כך מסכים	1 מסכים בהחלט	היגדים
			אני נתקל בתדירות גבוהה באמירות גזעניות כלפי ערבים בסביבה שלי.
			אני נגד פעולות "תג מחיר".
			כשאני שומע אמירות גזעניות כלפי ערבים אני אדיש.
			אני מגיב בחריפות כאשר אני שומע אמירות גזעניות כלפי ערבים.
			אני בעד נשואים מעורבים.
			אני נגד נשואים מעורבים.
			אין לי התנגדות לפתח קשר רומנטי עם ערבי/ה.

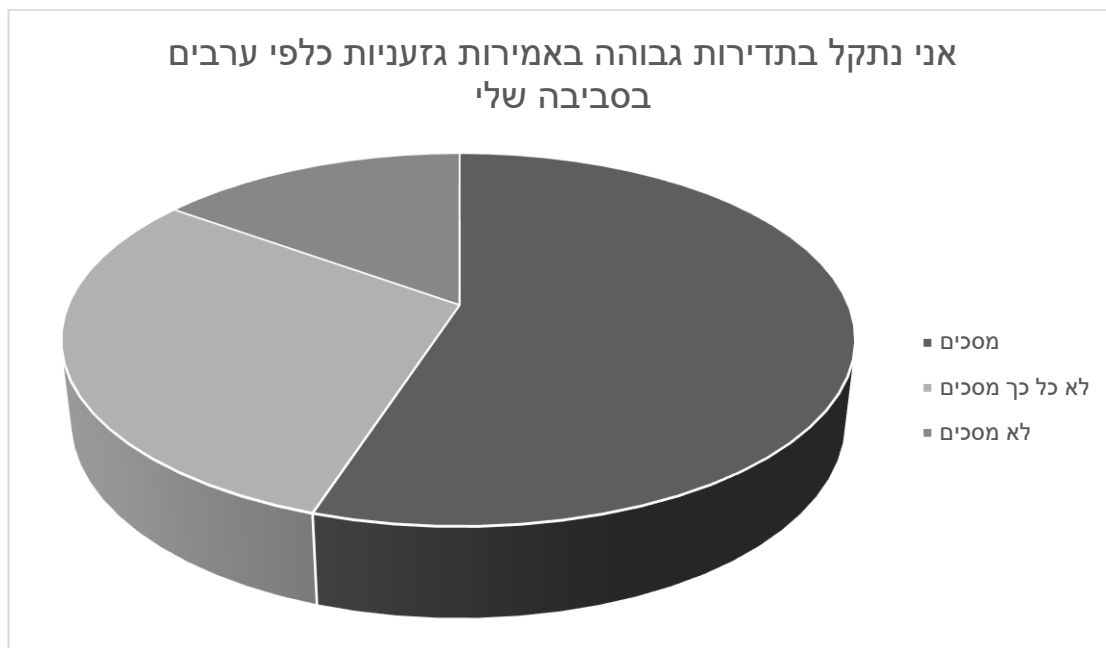
			אני מעדיף שיעבוד אצלי בעל מקצוע יהודי.
			אני מעדיף לשלם לבעל מקצוע ערבי כי הוא יותר זול.
			נתקלתי במקרה גזענות אלים כלפי ערבים בסביבה שלי.

פרק שלישי-איסוף נתונים מהשטח

לאחר שאספנו את השאלונים סיכמנו את כל השאלונים אנו רואים שיש כאלה בעד הגזענות ויש כאלה שנגד הגזענות, בשלב זה אנחנו מסכמים מסיקים ומציגים לכם את המסקנות והתובנות מכל השאלונים שמולאו.

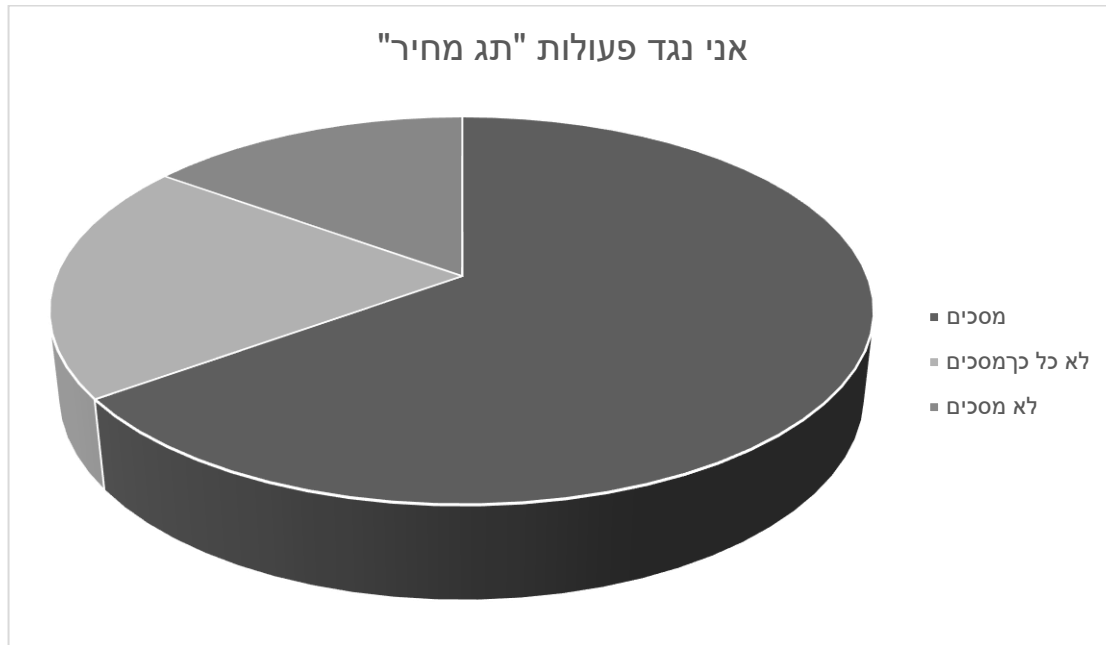
היגד מספר 1:

"אני נתקל בתדירות גבוהה באמירות גזעניות כלפי ערבים בסביבה שלי", 11 מתוך 20 הנשאלים מסכימים, 6 מתוך 20 לא כל כך מסכימים ו-3 מתוך 20 לא מסכימים.

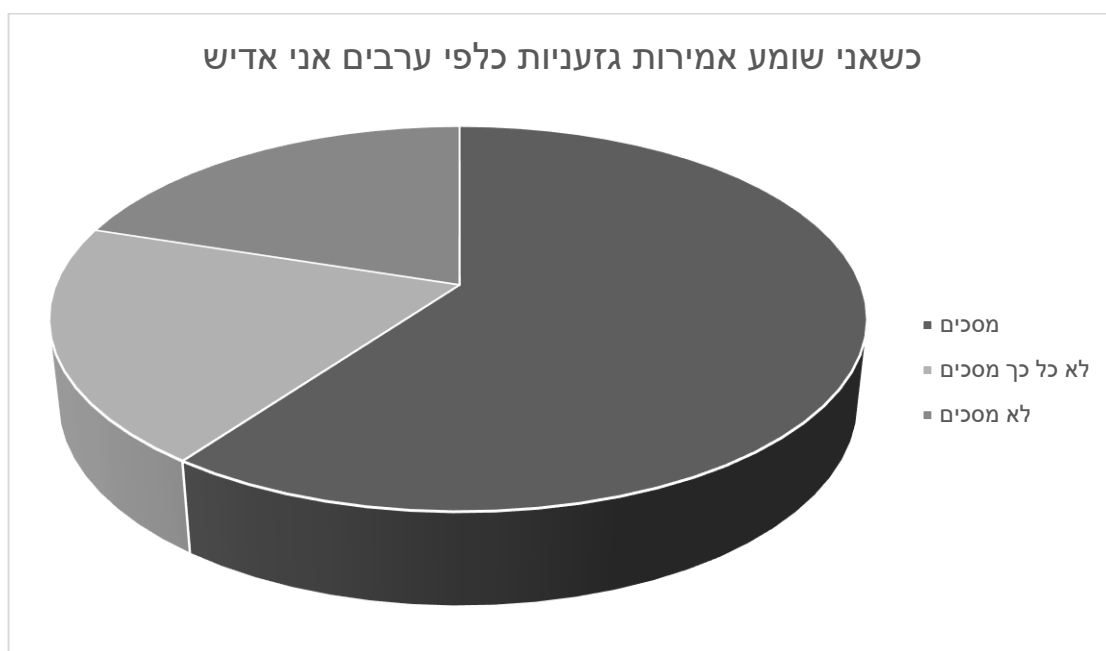
היגד מספר 2:

"אני נגד פעולות תג מחיר", 13 מתוך 20 הנשאלים מסכימים, 4 מתוך 20 לא כל כך מסכימים ו-3 מתוך 20 לא מסכימים.

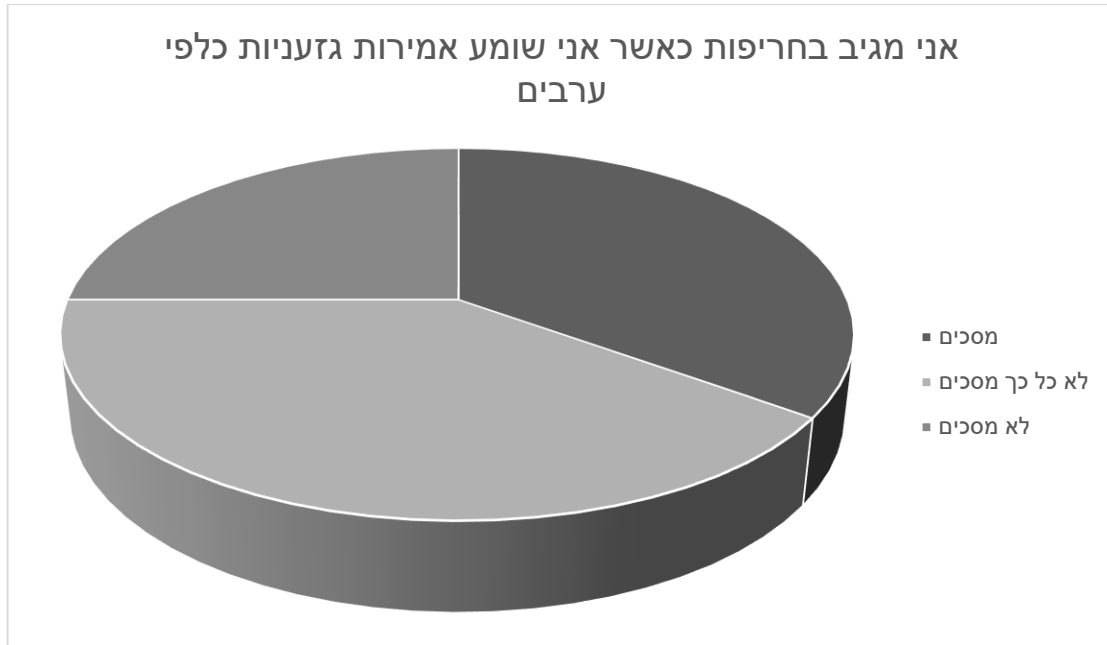
היגד מספר 3:

"כשאני שומע אמירות גזעניות כלפי ערבים אני אדיש", 12 מתוך 20 הנשאלים מסכימים, 4 מתוך 20 לא כל כך מסכימים ו-4 מתוך 20 לא מסכימים.

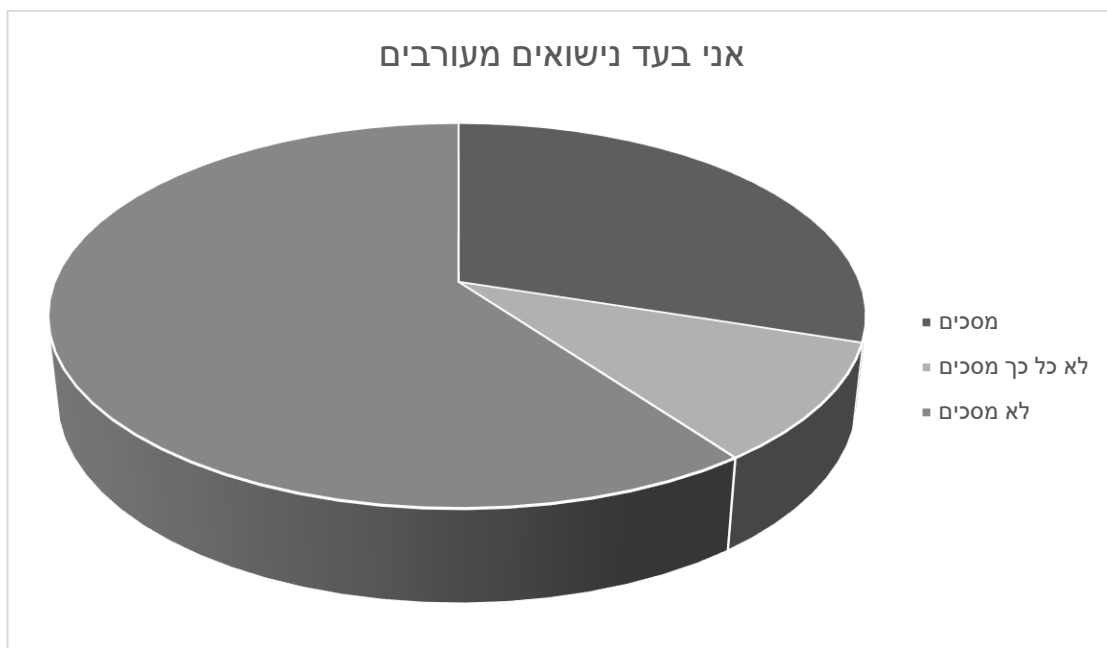
היגד מספר 4:

"אני מגיב בחריפות כאשר אני שומע אמירות גזעניות כלפי ערבים", 7 מתוך 20 הנשאלים מסכימים, 8 מתוך 20 לא כל כך מסכימים ו-5 מתוך 20 לא מסכימים.

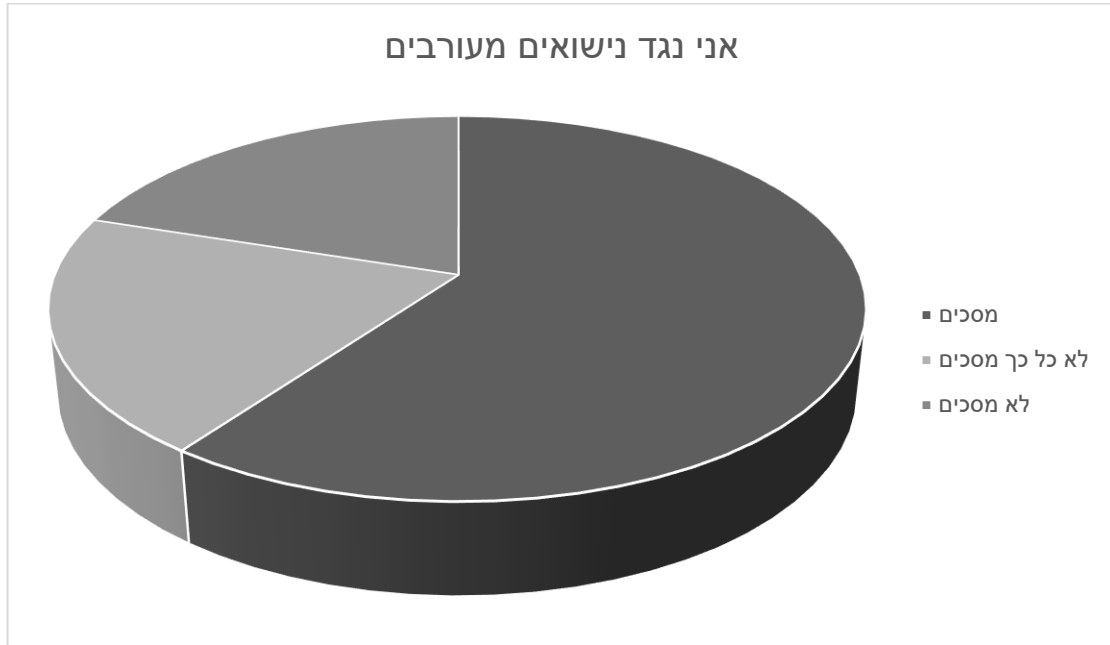
היגד מספר 5:

"אני בעד נישואים מעורבים", 6 מתוך 20 הנשאלים מסכימים, 2 מתוך 20 לא כל כך מסכימים ו-12 מתוך 20 לא מסכימים.

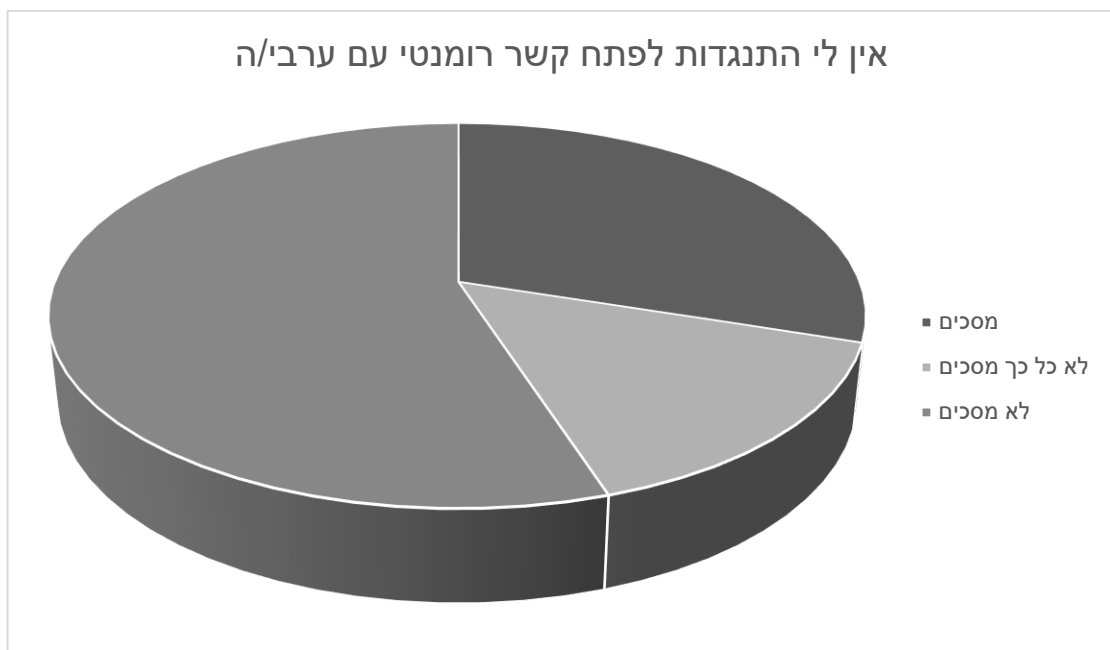
היגד מספר 6:

"אני נגד נישואים מעורבים", 12 מתוך 20 הנשאלים מסכים, 4 מתוך 20 לא כל כך מסכימים ו-4 מתוך 20 לא מסכימים.

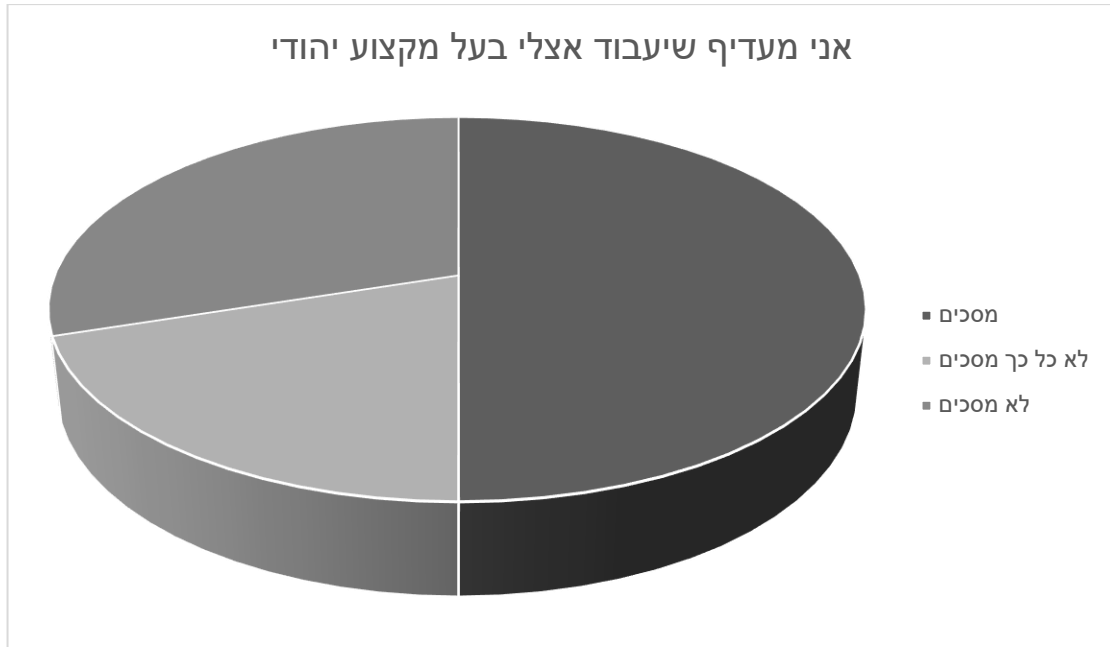
היגד מספר 7:

"אין לי התנגדות לפתח קשר רומנטי עם ערבי/ה", 6 מתוך 20 הנשאלים מסכימים, 3 מתוך 20 לא כל כך מסכימים ו-11 מתוך 20 לא מסכימים.

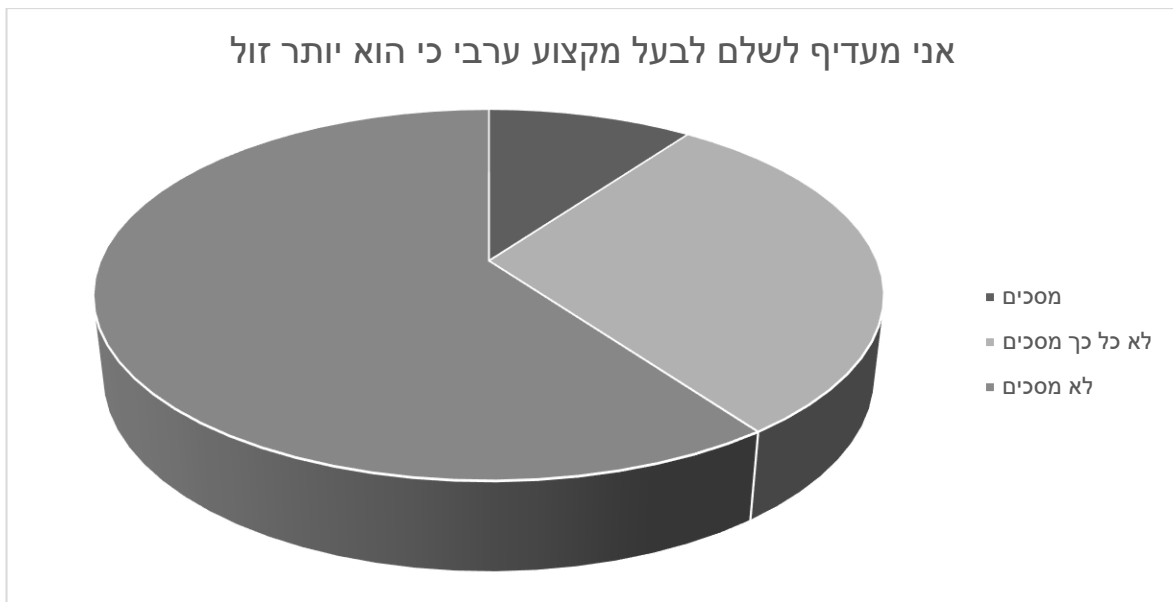
היגד מספר 8:

"אני מעדיף להעביד בעל מקצוע יהודי", 10 מתוך 20 הנשאלים מסכים, 4 מתוך 20 לא כל כך מסכים ו-6 מתוך 20 לא מסכים.

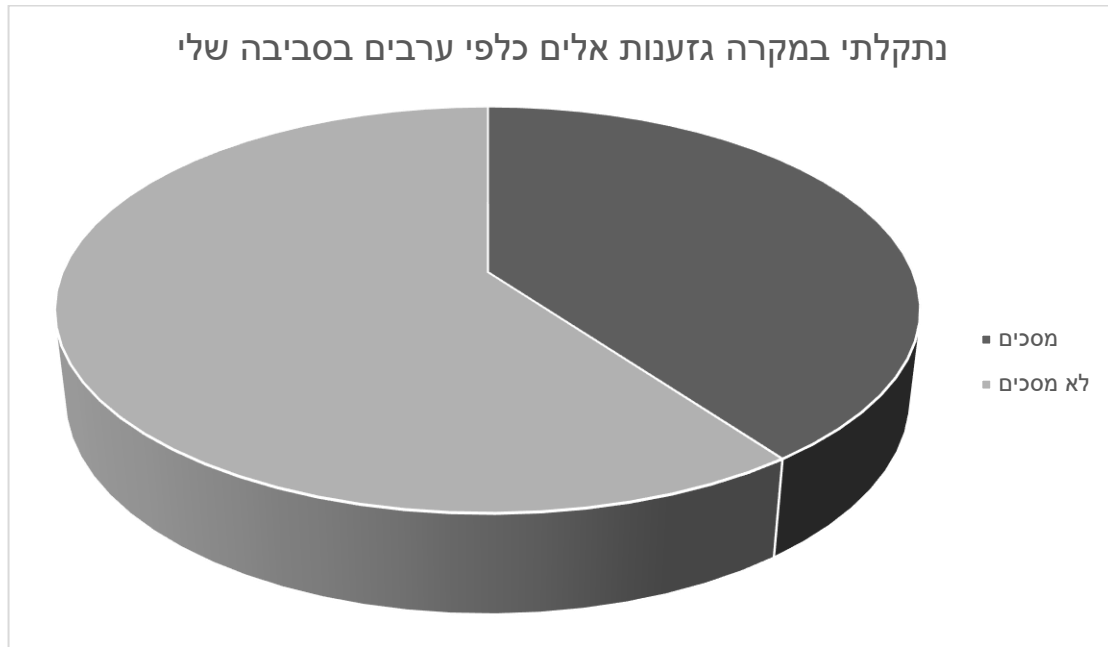
היגד מספר 9:

"אני מעדיף לשלם לבעל מקצוע ערבי כי הוא יותר זול", 2 מתוך 20 הנשאלים מסכים, 6 מתוך 20 לא כל כך מסכים ו-12 מתוך 20 לא מסכים.

היגד מספר 10:

"נתקלתי במקרה גזענות אלים כלפי ערבים בסביבה שלך", 8 מתוך 20 הנשאלים מסכימים ו-12 מתוך 20 לא מסכימים.

פרק רביעי-דיון-סיכום והסקת מסקנות

התובנות העיקריות העולות מן הסקר הן:

1. רוב האנשים נתקלים ביום יום או שומעים הרבה ומכירים היטב אמירות גזעניות כלפי ערבים. כלומר שתופעת הגזענות כלפי ערבים היא אכן תופעה נפוצה גם ע"פ הסקר.

2. 12 מתוך 20 הנשאלים ציינו כי הם מתנהגים באדישות כלפי הגזענות. תגובה אדישה היא כמו שתיקה של הסכמה. זאת אומרת שבסקר אנו מוכיחים שוב כי יש אדישות/שתיקה שבהסכמה עם גזענות כלפי ערבים.

3. רוב האנשים מתנגדים בכל תוקף לנישואים מעורבים של יהודים וערבים. כלומר שרוב האנשים מודים שעדיין קיימת הגזענות הרבה הזאת אשר מסוגלת להרוס אהבה בין אנשים ואף לפרק משפחות, כל הרעיון של העבודה התחיל מההתנגדות לזוגיות בין יהודים לערבים ומנישואים מעורבים, מהסקר אכן עולה שהרוב המוחלט מתנגד לנישואים מעורבים בין יהודים לערבים.

אלו הן שלושת תובנות העיקריות העולות מן הנתונים שנאספו בסקר.

בסקירת ספרות מצאנו כי ביטויי גזענות כלפי ערבים הם השכיחים ביותר, הסקר חיזק את הנתון שמצאנו ומביא אותנו למסקנה כי על אף שהמציאות היא כזו אסור לפתח אדישות ואטימות לגזענות באשר היא. על אף שמשותפים בסקר לא ראו/חוו אלימות ממש מרקע גזעני כלפי ערבים, אנו יודעות כי אלימות יונקת את כוחה ממחשבות ומהסתה של דיבור ושיבוש יכולת החשיבה האובייקטיבית כלפי קבוצות שונות בחברה, דבר המוביל לאפליה ולבסוף לאלימות ולמעגל דמים.

לכן גם אם לא מצאנו בסקר עדות לאלימות ממש, שיח אליים
הוא גם בעיה אזרחית שאנו רוצות להאיר עליה את הזרקור
בעבודה זו. (מחשבת-דיבור-מעשה).

פרק חמישי-הצעת פתרון

כפי שהבאנו במבוא לעבודה, מיד לאחר הצגת הבעיה האזרחית אלה הפתרונות שהעלנו:

- ❖ מחאות נגד גזענות- העלאת המודעות החברתית לנושא.
- ❖ ענישה יותר חמורה כלפי איומים על ערבים.
- ❖ אפס סובלנות כלפי גילויי גזענות.
- ❖ חינוך לסובלנות כלפי המיעוט הערבי בחברה.
- ❖ לימוד השפה הערבית בבתי הספר.

כיוון שגזענות על סוגיה היא תוצאה של תפיסות חברתיות וסכסוך אלים ארוך שנים בין שני הלאומים. גזענות היא גם תוצאה של הפרדה וניכור, של מרחק פיזי וחציצה מתוך חוסר אמון ופחד. מתוך מציאות של שליטה של עם אחד בעם אחר ללא יכולת להתערבב באופן חופשי ומשוחרר בגלל הגבלות פיזיות- טריטוריאליות..

בעבודה זו אנחנו מדברות על ההפרדה הפנימית, על רגשות של תסכול וזעם. על חשדנות והרבה שפיכות דמים. על כך שלא צריך שיהיה מובן מאליו כל הניכור, השנאה, החשש והזעם הזה. כעם שחווה גזענות קיצונית לפני 70 שנה עלינו במיוחד להיזהר ולהישמר מפני רוחות גזעניות. לכן הפתרון המועדף עלינו הוא:

חינוך לסובלנות כלפי המיעוט הערבי בחברה!

פרק שישי-התוצר:

התוצר אותו בחרנו לעשות במסגרת העבודה שלנו על תופעת הגזענות כלפי ערבים הוא כרזות שיוצאות נגד הגזענות ונגד האדישות כלפיה. זאת במטרה להעלות את המודעות לבעיה, החברתית הרחבה הזו שמביאה לשפיכת דמים בשני צידי המתרס.

על כרזה אחת שתתלה בבית הספר נכתב:

"לא השנאה היא ההפך מאהבה אלא אדישות. השנאה לפחות מעוררת תגובה, נאבקים בה ומגנים אותה... אדישות איננה תגובה, אשישות איננה התחלה, אדישות היא סוף". (אלי ויזל).

פרק שביעי- יומן אישי לתיעוד הלמידה

שם התלמיד:

מה למדתי?

למדתי מהעבודה שיש יותר גזענות כלפי ערבים מאשר כלפי קבוצות אחרות בחברה הישראלית והגזענות הזאת לא תביא אותנו לשום מקום טוב ובמקום לאחד אותנו זה רק יגרום למלחמות ולשנאת חினם.

מה הייתי עושה אחרת?

לא הייתי משנה כלום.

באילו קשיים נתקלתי במהלך העבודה?

במהלך העבודה נתקלתי בקשיים של אי שיתוף פעולה מצד חברתי לעבודה והייתי צריכה למצוא את המידע, לסכם, ליצור את הכל כמעט לבד וזה הכביד עליי שהכל כמעט נופל עליי וגם התקשיתי בלמצוא את המידע ולהבין איך אני אמורה לסכם את הכל כדי שזה יצא עבודה בסוף.

איך התגברתי על קשיים אלה?

הבנתי שאם אני לא אעזור לעצמי אף אחד לא יעזור לי ופשוט אמרתי לעצמי שלא משנה מה, אני צולחת את העבודה הזאת וגם המורה שלי לאזרחות עזרה לי והבינה אותי.

ממה הייתי מרוצה?

הייתי מרוצה מעצמי ממש שהמשכתי ועשיתי את העבודה הזאת למרות שלא הייתה לי כמעט עזרה מחברתי לקבוצה והתמודדתי עם הכל לבד ולא נשברתי ונלחמתי עד הסוף.

רשימה ביבליוגרפית:

- ❖* (מתוך: "להיות אזרחים בישראל", ע"מ 289).
- ❖ (נלקח מתוך: אתר החדשות IGY).
- ❖ (נלקח מתוך: אתר חדשות מאקו)